

Forum för nationella aktörer – 9 november 2010

Minnesanteckningar

Deltagare: Erik Kärrman, Urban Water; Mats Johansson, Ecoloop/Avloppsguiden, Jane Hjelmqvist, Naturvårdsverket; Roger Sedin, Miljödepartementet; Liselotte Tunemar, SGU; Marika Palmér Rivera, Avloppsguiden; Angelica Blom, Avfall Sverige; Sunita Hallgren, LRF; Ola Palm, JTI; Hans Ewander, VVS-fabrikanternas råd/Aktionsgrupp små avlopp; Nils Alesund, SKL; Henrik Sandström, Naturvårdsverket

1. Mötet inleddes med kort presentationsrunda av deltagarna

2. Jane Hjelmqvist, Naturvårdsverket, presenterade framtiden för små avlopp på myndighetssidan

Ansvar för små avlopp flyttas från Naturvårdsverket till Havsmiljömyndigheten, Göteborg från och med 1 juli 2011. Ansvar för stor-VA ligger kvar på Naturvårdsverket. I dagsläget är gränsdragningen oklar mellan myndigheterna vad gäller t.ex. VA-planering, kretslopp och avloppsfraktioner – detta behöver lösas fram till 1 juli.

Naturvårdsverket omorganiserar sig från den 4 april 2011, Jane kommer att jobba vidare med små avlopp fram till 30 juni 2011.

För mer information, se hemsida om utredningen om den nya myndigheten: under statliga utredningar – flik för havs- och vattenmiljö/utredning.

Presentationen finns i bilaga 1 till minnesanteckningarna.

3. Jane Hjelmqvist, Naturvårdsverket, presenterade den analys av förändringsbehov för små avlopp som Naturvårdsverket genomfört

Se presentation i bilaga 1 till minnesanteckningarna.

Kommentarer på presentationen:

- Fastighetsägarna är en nyckelaktör som saknas bland de tillfrågade i analysen. Detta beror på att det är svårt att hitta någon som representerar fastighetsägarna med enskilt avlopp. Förhoppningen är att fastighetsägarnas synpunkter fångats upp genom diskussion med inspektörer och entreprenörer. Morötter behövs för fastighetsägarna, inte bara piskor. Information till fastighetsägare är en potential som ännu inte utnyttjats fullt ut. Hur få de som har raka rör att åtgärdas? Tuffare tag + morötter. Koppla till energieffektivisering.
- Frågan om entreprenörer vara utbildade eller certifierade bör kopplas till en större genomgång av lagstiftningen, liksom frågan om krav på certifiering av produkter. Man bör studera hur det fungerar i Norge, Finland och Danmark. Produktcertifiering är en av de viktigaste frågorna att lösa.

- Det finns kunskap och befintliga planerings- och tillsynsverktyg för kommunerna att tillämpa. Många nyutbildade inspektörer gör att kunskap och erfarenheter ofta saknas. Det är viktigt att tydliggöra att tillsynsmyndighet ansvar för tillsyn och ska se till att avlopp åtgärdas.
- Naturvårdsverket har en viktig roll i att samordna olika aktörer så att myndigheter kan agera samlat i VA-frågan, detta ansvar borde pekas ut tydligare när förändringsbehovet formuleras. Glöm inte bort Boverket i detta sammanhang! Länsstyrelserna, miljösamverkan, mm. är också viktiga aktörer.
- Bra att kretsloppsfrågan kom med i analysen av förändringsbehoven, trots att lantbruksaktörer inte intervjuades. Viktigt att livsmedelsorganisationerna kommer med i diskussionerna kring återföring av avloppsfraktioner från små avlopp, de är en central aktör för att återföringen ska fungera.
- Utveckling av effektivare miljötillsyn pågår i lokala projekt i kommunerna samt inom tillsynskampanjen. Tillsynskampanjen skickat ut en enkät angående ansökningar om enskilda avlopp under 2009, ny enkät för 2010 – ger återkoppling. Hoppas kunna göra en till enkät för 2011 - dialog med ny myndighet. Det finns behov av att samla och föra ut exempel på hur arbetet med små avlopp kan effektiviseras. Frågan är om ett systematiskt arbetssätt ökad åtgärdstakt, eller om resursbristen fortfarande sätter käppar i hjulet.
- Bättre statistik behövs av små avlopp. Antal anläggningar är inte samma som antal fastigheter. Kanske går det att koppla detta bättre till slamtömningen. Utveckla GIS-system för kommunerna. Inventering mycket viktig. Behöver kommunen göra inventering själv? Detta är en intressant fråga att diskutera vidare.
- Vad gäller förändringar av regelverket för små avlopp pågår diskussioner inom kunskapscentrums juridikgrupp men man är bara i början av arbetet ännu.
- Det finns flera målbilder för små avlopp, men en tydlig målbild saknas. Viktigt att diskutera målbilden. Två olika miljömål styr: Ingen övergödning styr enskilda avlopp och kretsloppsfrågan styrs av god bebyggd miljö, där saknas mål för de små avloppen. Miljömål är utgångspunkt, vi har också andra mål: BSAP, etc. De allmänna råden ger en vägledning. Det finns också den enkla målbild som aktionsgrupp små avlopp pekat på. Idag ca 13000 nya tillstånd per år – mål kan vara 25 000 st/år. Man måste ha en realistisk målbild – även 25 000 st/år svårt att uppnå. Målbilden från nationell nivå saknas sen vi tog beslut om längre gående rening än slamavskiljning. Vilka avlopp ska åtgärdas/prioriteras? Om man antar att ett enskilt avlopp håller i 20 år och vi har 800 000 st, då måste 40 000 st må åtgärdas per år för att upprätthålla status quo. De flesta av de 13000 per år är nybyggnation. Är det okej att kommunerna har jättemånga dåliga avlopp? Den målbilden saknas.
- Certifiering av produkter: hur förhåller sig det till inre marknaden? Helst bransch-frivillig överenskommelse – kommer runt EU-krav. Det är viktigt med transparent system. Frågan om smittskydd bör också ingå i en certifiering. Frivilligt

certifieringssystem kan ta med de parametrar som man kommer överens om. Det kopplas till vilka krav myndigheterna ställer, vad fastighetsägarna efterfrågar, vad tillverkarna är beredda att vara med på. Inventeringsarbete för att skapa nordiskt certifieringsarbete borde påbörjas.

4. Olika aktörer – vad har vi gjort 2010, vad ska vi göra 2011?

Deltagarna presenterade aktiviteter som genomförts under 2010 och planerade aktiviteter för 2011. Aktiviteterna sammanfattas i tabell nedan, fördelade på de fem förändringsbehoven som identifierats av Naturvårdsverket.

5. Annat som händer på nationell nivå

Jane presenterade andra aktiviteter på nationell nivå som rör små avlopp:

- Havsmiljöanslaget ger möjligheter: projekt för små avlopp – prio hittills:
  - Kunskapscentrum Små Avlopp, se www.smaavlopp.se.
  - Fosforrening i markbaserade anläggningar
  - Underhåll och egenkontroll av minireningsverk
- LOVA: Kreativa och kostnadseffektiva åtgärder på lokal nivå, har gett mycket aktivitet på många ställen:
  - Planering och utveckling: kommunal VA-planering, kretsloppsprojekt – förstudier och planering, inventering av enskilda avloppen
  - Spaden-i-backen-åtgärder: uppgradering och utökning av befintliga avloppssystem, etablering av gemensamhetsanläggningar.

Det är viktigt att samla ihop erfarenheter från alla aktiviteter som följer av havsmiljöanslaget och LOVA-bidragen.

Presentation finns i bilaga 2 till minnesanteckningarna.

6. Avslutning och sammanfattning

Erik Kärrman, Kunskapscentrum Små Avlopp, sammanfattade mötet.

Projektet Kunskapscentrum Små Avlopp fortsätter under hela 2011 och kommer att arbeta vidare med frågor som kommit upp idag.

7. Nästa möte

Nästa Forum för nationella aktörer hålls den 24 mars kl. 9.30.

Sammanställning av olika aktiviteter och kopplingen till olika förändringsbehov

	1 - Fastighetsägare saknar kunskap	2 - Fastighetsägare osäkra på teknikval	3 - Kommuner saknar kunskap, verktyg och reurser	4 - Myndigheter agerar inte samlat i VA-frågan	5 - System för återföring saknas	Övrigt
2010	<p>Utbildning av fastighetsägare (KC)</p> <p>Webbsida (AG)</p> <p>Media- /Kommunikationsstöd (Tillsynskampanjen)</p> <p>Rött/gult/grönt (tillsynskampanjen)</p> <p>Kampanj enskilt dricksvatten (SGU)</p>	<p>Markbaserad rening, FoU-projekt (NV/JTI)</p> <p>Mätning på äldre inf/markbädd (JTI)</p> <p>Test: CE 12566:3 – funktionsprovning + utvärderingar utanför standard (JTI)</p> <p>Diplomutbildning entreprenörer med ME (AG)</p> <p>Prestanda-deklarationer produkter (NV)</p> <p>Teknik – faktasammanställning (KC)</p>	<p>Länsstyrelse-nätverk för tillsynsvägledning (NV)</p> <p>Salt-projekt – regionalt övervakningsprogram (SGU)</p> <p>ingenskitsak.se (NV)</p> <p>Utbildning inspektörer (AG)</p> <p>Intressebevakning, verksamhets-utv., service, rådgivning, sparsamt för små avlopp – intern dialog om frågan (SKL)</p> <p>Dialog tillsyn-juridik + expertgrupp juridik (KC)</p> <p>Kommun-länsstyrelse-seminarier + lokala VA-mässor (ASA)</p> <p>Medlemswebb/kunskapsbank, medlemsmöten (AG)</p> <p>Tillsynskampanj: seminarier, kampanjcoach (NV)</p> <p>Två handläggarträffar (LST Uppsala)</p> <p>Uppstartsmöte i länet "Små avlopp ingen skitsak" (LST Uppsala)</p> <p>Vägledning BDT-avlopp (LST Uppsala)</p>	<p>Länsstyrelse-nätverk för tillsynsvägledning (NV)</p> <p>Salt-projekt – regionalt övervakningsprogram (SGU)</p> <p>VA-planering: utbildning, VeVa, arbetsgrupp (KC)</p> <p>Informerat kommuner om LAV och VA-planering (LST Uppsala)</p> <p>Gjort en GIS-baserad förstudie över bebyggelseområden i som kan vara berörda av LAV (LST Uppsala)</p>	<p>Intern diskussion + dialog med LRF (Avfall Sverige)</p> <p>Nätverk kretslopps-kommuner (KC)</p> <p>Mälardalens Avlopp i kretslopp + Södertälje-projektet (LRF)</p>	<p>Belastning från små avlopp (NV)</p> <p>Lyfta frågorna: miljö- och jordbruksutskott – höja krav – erbjuda morötter (ASA)</p> <p>Användarförening - påverka nationella aktörer (AG)</p>

	1 - Fastighetsägare saknar kunskap	2 - Fastighetsägare osäkra på teknikval	3 - Kommuner saknar kunskap, verktyg och reurer	4 - Myndigheter agerar inte samlat i VA-frågan	5 - System för återföring saknas	Övrigt
2011	<p>Forum för fastighetsägare (AG)</p> <p>Mäklare och besiktningsmän (ASA)</p> <p>Broschyr om teknik (KC)</p> <p>Marknadsöversikt (KC/AG)</p>	<p>Månadskarta för grundvatten – verktyg/webb (SGU)</p> <p>Frivilligt certifierings-system för produkter: samla aktörer, finna finansiering (JTI)</p> <p>Val av kretsloppsteknik (LRF)</p>	<p>Nytt planeringsunderlag för grundvatten (SGU)</p> <p>Fler seminarier för kommuner och länsstyrelser (ASA)</p> <p>Utbildning/fortbildning avloppsinspektörer + högskoledialog (SKL)</p> <p>Utbilda förtroendevalda, nya nämnder – ta med små avlopp (SKL)</p> <p>Nationell konferens 7-8/4 (AG)</p> <p>ingenskitsak.se (NV)</p> <p>Taxor – risk-klassificering: nytt system – tillämpa för små avlopp? (SKL)</p> <p>Tillsynskampanj 2011!?</p> <p>Statistik – status?</p> <p>Handläggarräffar 2-3/år (LST Uppsala)</p> <p>Ta fram underlag för kommunerna för prioritering av tillsyn och krav på hög skyddsnivå (LST Uppsala)</p>	<p>Utbilda förtroendevalda, nya nämnder – ta med små avlopp (SKL)</p> <p>Länsstyrelser som medlemmar (AG)</p> <p>Prata med kommuner om LAV och VA-planering (LST Uppsala)</p>	<p>Info t medlemmar: - checklista för att skapa kretsloppslösningar, peka ut ny teknik/samköp (LRF)</p> <p>Verka för att nationell förordning kommer på plats (LRF)</p> <p>Forts. Södertälje/ Mälardalen? (LRF)</p> <p>Nya FoU-projekt ev bifall? (Avfall Sverige)</p> <p>Kvalitetssäkring avloppsfraktioner (LRF)</p>	<p>Översyn av lagstiftning</p> <p>Havsmiljöanslaget –NV, - LOVA (MD)</p> <p>Nya styrmedel? – piskor, -morötter (MD)</p> <p>Almedalen! - Miljöminister/miljödep (ASA)</p> <p>Ny havsmiljömyndighet – samlat åtgärdsprogram (MD)</p>